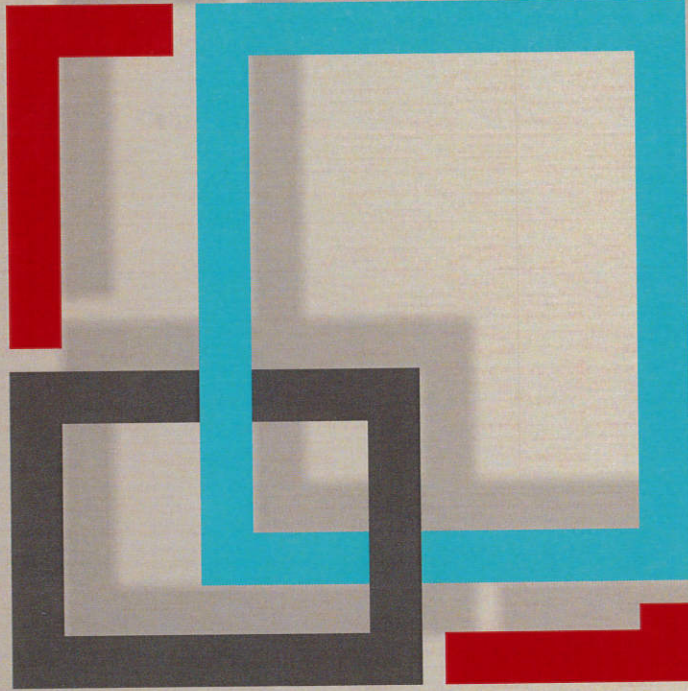

USBBK

ISBN: 978-605-2151-07-5

14-16 MART
2019

SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ
ULUSLARARASI
INTERNATIONAL
SOCIAL SCIENCES CONGRESS

ULUSLARARASI SOCIAL
SOSYAL BİLİMLER SCIENCES
KONGRESİ CONGRESS

BİRİNCİ ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ (USBK)
FIRST INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

MERSİN
14-16 Mart 2019

BİLDİRİ KİTABI
Proceedings

Editör / Editor
Doç. Dr. Mehmet Ali YILDIRIM

Eylül 2019
KİLİS

Sayfa:675

ISBN:978-605-2151-07-5

Redaksiyon

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah BAYINDIR
Arş. Gör. Hasan YENİDOĞAN

Kapak/Cover

Kadir POLAT
Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü

Dizgi-Mizanpaj

Mustafa ÖZYAĞLI
Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü

Basım Tarihi

Eylül 2019

Basım Yeri/Publisher:

Kilis 7 Aralık Üniversitesi Matbaası

ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

INTERNATIONAL CONGRESS OF SOCIAL SCIENCES

İÇİNDEKİLER/ CONTENT

AÇILIŞ KONUŞMALARI / OPENING SPEECHES	i
PROF. DR. HALİL İBRAHİM ZEYBEK	ii
PROF. DR. MUSTAFA DOĞAN KARACOŞKUN	iv
ÖN SÖZ/PREFACE	xiii
BİLDİRİLER / PAPERS	2
COĞRAFYA / GEOGRAPHY	
ERZİNCAN BELEDİYESİ KENTSEL KATI ATIK YÖNETİM PLANI KAPSAMINDA YENİ DEPOLAMA ALANLARININ TESPİTİ VE HARİTALANMASI / Determination and Mapping of New Storage Areas on The Scope of Municipal Solid Waste Management Plan of Erzincan Municipality	2
Cemal Sevindi/Şule Demir/Özgür Aydın Bekar	
ERZURUM'DA 2015-2018 DÖNEMİ KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI VE COĞRAFİ ANALİZİ / 2015-2018 Midwinter Water Bird Counts and Geographical Analysis in Erzurum	18
Cemal Sevindi/Şule Demir	
GÜMÜŞHANE İLİ MÜCAVİR ALANI YEŞİL KENT COĞRAFYASININ DEĞİŞİMİNİN İNCELENMESİ / Investigation of The Change of Green Urban Geography in Gumushane Province Area	34
Günay Çakır/Sonay Güzel Özçubukçu/Rabia Yayla	
TORUL (GÜMÜŞHANE) BATISINDA DOLİN TOPOGRAFYASI/Doline Topography in The West of Torul (Gümüşhane)	40
Halil İbrahim Zeybek/Ayşen Gönül Ekşioğlu	
YAYLA TURİZMİ AÇISINDAN BİR İNCELEME: KÜRTÜN YAYLALARI (GÜMÜŞHANE) / An Investigation on Highland Tourism: Kürtün Highlands (Gümüşhane)	48
Halil İbrahim Zeybek / Ayşen Gönül Ekşioğlu	
GÜMÜŞHANE ŞEHRİNDE KAYA DÜŞMELERİ: OLTANBEY MAHALLESİ ÖRNEĞİ / Rock Falls in Gümüşhane City: Example of Oltanbey Neighborhood	60
Mürşit Şirin / Harun Reşit Bağcı/Halil İbrahim Zeybek	
DOĞAL VE KÜLTÜREL DEĞERLERDE ANTROPOJEN ETKİLER: KİLİS ÖRNEĞİ / Anthropogenic Effects in Natural and Cultural Vahies in Kilis	72
Selahattin Çelik	

EĞİTİM / EDUCATION

بحث بعنوان: النظرية البنائية: كتوجه معاصر وحركة إصلاح في المناهج واستراتيجيات التدريس

Constructivist Theory as a New Trend and a Reform Movement in Curricula and Teaching Strategies86

D. Mohammed Hassan Tarawneh

YETİM ÇOCUKLARA UYGULANAN SOSYAL VE EKONOMİK DESTEK BAĞLAMINDA "BAYRAMPAŞA HAMİ-YET PROJESİ ÖRNEĞİ" / Social and Economic Support for Orphan Children "Bayrampaşa Hami-Yet Project Example100

Y. Aksa Ertem

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÇEVRE ETİĞİ FARKINDALIKLARININ İNCELENMESİ / Investigation of Environmental Ethics Awareness of Pre-Service Teachers118

Esra Saraç / Yakup Doğan / Ali Derya Atik

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ İŞBİRLİKLİ ÖĞRENMEYE YÖNELİK TUTUMLARI / Attitudes of Primary School Teachers Towards Cooperative Learning128

Figen Yıldırım / Ali Küçüköğlü / Bilgehan Nacar / Merve Ayas

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN MOBİL ÖĞRENME ARAÇLARINI KULLANMA ÖZ-YETERLİLİKLERİ İLE YARATICILIK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ / The Relationship Between High School Students' Self-Efficacy of Using Mobile Learning Tools and Creativity Levels136

Mehmet Selim Yıldırım / Figen Kılıç / Tuğba Yanpar Yelken

İLKOKUL VE ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN DEĞERLER EĞİTİMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ VE OKULLARIN KARAKTER EĞİTİMİ YETKİNLİĞİNE İLİŞKİN ALGILARININ İNCELENMESİ / Investigation of Primary and Secondary School Teachers' Views on Values Education and Their Perception of Character Education Competency of Schools148

Mehmet Selim Yıldırım / Işıl Tanrıseven / Tuğba Yanpar Yelken

CUMHURİYETTEN GÜNÜMÜZE TÜRKİYE'DE KARAYOLU ULAŞILABİLİRLİĞİ / Road Accessibility of The Republic of Turkey Today164

Ömer Faruk İncili

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÇEVREYE YÖNELİK ETİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ / Investigation of Environmental Ethical Attitudes of Pre-Service Teachers180

Yakup Doğan / Esra Saraç / Ali Derya Atik

ÖĞRETİM PROGRAMLARININ SAĞLIKLI YAŞAM VE BESLENMEYLE İLGİLİ KAZANIMLAR AÇISINDAN İNCELENMESİ / Investigation of The Curriculums Related to Acquisitions of Healthy Life and Nutrition190

Rabia Acemioğlu / Yakup Doğan

FELSEFE-SOSYOLOJİ-PSİKOLOJİ/PHILOSOPHY-SOCIOLOGY-PSYCHOLOGY

FİLOZOFLUK VE İSEVİLİK SARKACINDA BİR BARIŞ İNŞACISI OLARAK ERASMUS / Erasmus as a Peacebuilder in The Pendulum Between Philosophy and Christianity202

Celal Yeşilçayır

İBN SİNÂ'YA GÖRE VARLIĞIN ESTETİK BİR İFADESİ OLARAK AŞK / Love as an Aesthetical Expression of Existence According to Ibn Sina210

Muharrem Şahiner

LİSE ÖĞRENCİLERİNDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI, ÖZSAYGI VE AKADEMİK ERTELEME DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER / The Relationships Between Internet Addiction, Self-Esteem and Academic Procrastination of High School Students218

Gülin Yazıcı Çelebi

BEDEN İMAJİ VE ÖZ SAYGI ARASINDAKİ İLİŞKİ / The Relationship Between Body Image and Self-Esteem230

Muhammed Enes Karacoşkun

İKTİSAT-İŞLETME/ECONOMICS-MANAGEMENT

TÜRKİYE'DE KADIN İSTİHDAMI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME / An Overview on Women's Employment in Turkey236

Sumru Bakan

İŞLETMELERİN FİNANSAL ÜRÜN ETKİNLİĞİNİ ARTIRABİLECEK ALTERNATİF BİR SEÇENEK; TEDARİK ZİNCİRİ FİNANSMANI / An Alternative Option to Improve The Financial Product Activity of Enterprises; Supply Chain Financing250

Haluk Satır

TÜKETİCİLERİN MOBİL ALIŞVERİŞ YAPMASI İLE İLİŞKİLİ UNSURLAR ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA / A Study on Factors Related to The Mobile Shopping of Consumers256

İbrahim Halil Seyrek

İLAHİYAT / THEOLOGY

HZ. PEYGAMBER'İN (S.A.V.) GENÇLERİN EĞİTİMİNDE TAKİP ETTİĞİ BAŞLICA METOTLAR / The Main Methods that Prophet Muhammad (Pbuh) Followed in The Education of Young People266

Abdulvehhab Gözün

HUCURÂT SÛRESİ BAĞLAMINDA HZ. PEYGAMBERE KARŞI ADAB-I MUAŞERET / Adab-I Muasharat (The Forms Of Politeness) Towards The Prophet Muhammad (Pbuh) in The Context of The Chapter of The Rooms (Al-Hujurat)284

Abdurrahman Altuntaş

ERKEN DÖNEM İSLAM LİTERATÜRÜNDE "TEVRAT'TA YAZILMIŞTIR Kİ..." RİVAYETLERİ / The Narrations Of "It Had Been Written in The Torah That..." In The Early Islamic Literature	298
Ali Kuzudişli	
İNSANLA İLİŞKİLERİ BAĞLAMINDA MELEKLERLE İLGİLİ AYETLERİN KURÂN YOLU VE ESED TEFSİRLERİNDEN MUKAYESESİ / The Comparison of The Verses About The Angels from The Commentaries of Kurân Yolu and Asad in The Context of The Relationship with Human Being.....	306
Mustafa Kayhan / Ayşe Aytekin	
İBN ARABÎ'YE NİSPET EDİLEN TEFSİR İLE PROF. DR. MEHMET OKUYAN'IN ÖRTÜŞTÜĞÜ NOKTA HZ. MERYEM'İN HZ. İSA'YA HAMİLE KALMA KEYFİYETİ ÖRNEĞİNDE/The Point Coincides in The Tafsîr Attributed to Ibn Arabî and Views Prof. Mehmet Okuyan in The Case Of Circumstance Of Virgin Mary's Becoming Pregnant for Jesus Christ	332
Halil Aldemir	
ESBÂB-I NÜZUL İFADELERİNİN SUYÛTÎ'NİN LÛBÂBU'N-NÛKÛL ADLI ESERİNDE İFADE ETTİĞİ DEĞERİN TESPİTİ / Determination of Value of Esbâb-i Nuzul Statements in Suyuti's Lübâbu'n-Nükûl.....	344
Halil Aldemir	
ÂLÛSÎ'NİN MÂİDE 35. AYET BAĞLAMINDA TEVESSÛLE YAKLAŞIMI-İBN TEYMİYYE VE BURSEVÎ İLE KARŞILAŞTIRMALI/The Approach of Al-Alusi to Tawassul in The Context of Surah of Maide Verse 35 Comparative with Ibn Taymiyyah and Bursawi	356
Halil Aldemir	
AKADEMİK ÇALIŞMALARDA BİLİMSEL OLMAYAN GİRDİLER ÜZERİNE ELEŞTİREL BİR OKUMA / A Critical Reading On Non-Scientific Inputs In Academic Works	370
Hasan Peker	
İLAHİ DİNLERİN ESTETİK TASAVVURU VE RESİM-HEYKEL MESELESİ / Aesthetic Imagination of Divine Religions and the Question of Painting and Sculpture	384
Mahmut Çınar	
MÛSÂ CÂRULLAH BİGİYEF'İN EBUL ALA EL-MAARİ'YE OLAN İLGİSİNİN SEBEPLERİ / The Reasons of Mûsâ Jârullah Bigiev's Interest in Abû Al-'alâ' Al-Ma'arrî.....	394
Mehmet Karakuş	
ORTA ÇAĞ İSLAM ENTELEKTÜELLERİ OLAN İHVÂN-I SAFÂ'YA GÖRE FELSEFENİN GEREKLİLİĞİ / The Necessity of Philosophy According to The Ikhwân Al-Şafâ', The Muslim Intellectuals of The Mediaeval	402
Mehmet Karakuş	

MATURÎDÎ'NİN DÜŞÜNÇESİNDE VAHİY-OLGU İLİŞKİSİ / The Relationship Between The Revelation and The Phenomenon in Maturîdî's Consideration	410
Muhammet Aydın	
EBÛ HANİFE MÛSNEDLERİ VE CÂMIU'L-MESÂNİD ESERİ / Abû Hanîfa Musnads And Jâmi Al-Masanid	424
Ramazan Çoban	
İSLAM AND THE ISLAMIC STATE'S MAGAZINE, DABIQ / İslam ve İşid'in Dergisi, Dabık	450
Tim Jacoby	
İSLÂM MUHÂKEME HUKUKU AÇISINDAN BAŞKASINDAN NAKLEN YAPILAN ŞAHİTLİK / Testimony from Someone Else in Terms of Islamic Judgement Law	458
Üzeyir Köse	
İLETİŞİM / COMMUNICATION	
SOSYAL MEDYANIN AİLE İLETİŞİME YANSIMALARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA / A Research on The Role of Social Media on Family Communication.....	476
Gülsüm Çalışır	
ULUSAL MARKALARIN SLOGANI VE SOSYAL MEDYA PAYLAŞIMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA / A Study on The Relationship Between The Slogans and Social Media Sharings of The National Brands	486
Gülsüm Çalışır	
ULUSLARARASI İLİŞKİLER / INTERNATIONAL RELATIONS	
محمد المختار من الفتنة الكبرى إلى الربيع العربي الأزمة الدستورية في الحضارة الإسلامي قراءة في كتاب الشنقيطي	
Mohamed El-Moctar Shinqiti	
SOCIAL CONSTRUCTIVISM AND CONVERGENCE IN THE MIDDLE EAST ...	506
Rahmat Hajimneh	
THE FUTURE OF SYRIAN REFUGEES IN TURKEY: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES.....	514
Ching-An Chang	
EDEBİYAT / LITERATURE	
ŞEYHÛLİSLAM YAHYA DİVANINDA VECİZ İFADELER / Dictum Expressions in Sheikh Al-Islam Yahya's Divan	526
Bahanur Özkan Bahar	
ÖZBEKÇEDE SORU YARDIMCILARI / Interrogative Aids in Uzbek	534
Tuğba Bilveren	

TARİH / HISTORY

ASPECTS OF DIGITISATION IN PUBLIC ARCHIVES, USER EXPECTATIONS
AND POTENTIAL PROBLEMS FOR RESEARCHERS 544

Anita L.P. Burdett

17. YÜZYIL'IN İLK ÇEYREĞİNDEN SONRA OSMANLI-VENEDİK
İLİŞKİLERİ / Ottoman-Venetian Relations after The First Quarter of The 17th
Century 552

Metin Akis

MODERNLEŞME SÜRECİ İÇERİSİNDE AYNTÂB ŞEHİRİNİN YERLEŞİM
DÜZENİ HAKKINDA BAZI DÜŞÜNCELER (1860-1908) / Some Thoughts on The
Settlement of Ayntab City in The Modernization Process (1860-1908)..... 564

Bilgehan Pamuk

TANZİMAT DEVRİNDE SİVİL MESLEKİ-TEKNİK OKULLARIN EĞİTİMCİ
KADROSU HAKKINDA GENEL BİR DEĞERLENDİRME / General Evaluation
of The Training Staff of Civil Vocational-Technical Schools in Tanzimat Period 584

Mehmet Ali Yıldırım

YENİ ASUR DÖNEMİ ÇİVİ YAZILI KAYNAKLARDA PİYADELER / Infantry
In The Written Sources of The New Assyrian Period Cuneiform 592

Abdulhamit Kavak

SULTAN TUĞRUL BEY DÖNEMİ SELÇUKLULARDA SİYASİ DURUM (1040-
1063)/THE ERA OF THE SULTAN TOGHRIL BEG / The Political Status of The
Great Seljuks (1040-1063) 604

Abdullah Bayındır

PAPA II. URBAN'IN (1088-1099) KLERMONT KONSİLİNDEKİ
KONUŞMASININ TÜRKÇEYE TERCÜMESİ VE DEĞERLENDİRME, 1095,
MONK'LU ROBERT / Turkish Translation and Evaluation of Speech of Urban Iı
(1088-1099) at Council Of Clermont, 1095, Robert The Monk 620

Hasan Yenidoğan

VEHİP PAŞANIN ERMENİ MEZALİMİ İLE İLGİLİ RUS MEVKİDAŞLARINA
YAZDIĞI TELGRAFLAR / The Telegrams Of Vehip Pasha Written To The Russian
Stunning of The Armenian Municipality 626

Kemal Saylan/Abdullah Osmanov / Yıldırım Okatan

KARAÇAY-MALKAR TÜRKLERİNDE EVLİLİK GELENEĞİ / Karachay-Malkar
Turks Marriage Tradition 638

Merve Karaçay Türkal / Burak Türten / Elif Kütükoğlu / İhsan Türkal

TANZİMAT İLE ERKEN CUMHURİYET DÖNEMLERİ ARASINDA ÇANKIRI
KENTİ VE MİMARLIĞI / Architecture and City of Çankiri Between The Tanzimat
and The Early Republican Periods 650

Begüm Akdan Dumanay / Önder Aydın

Sosyal Medyanın Aile İletişime Yansımaları Üzerine Bir Araştırma A Research on The Role of Social Media on Family Communication

Gülsüm ÇALIŞIR*

“Aile, toplumun özüdür. Onu tahribe yönelen her şey toplumun tahribine yönelmiş demektir.”

Samuel Butler

Öz

Bugün iletişim teknolojilerinde meydana gelen devinimler, insan yaşamında sosyal medyanın varlığını zorunlu hale getirmiştir. Toplumsal yaşama bakıldığında iletişimin sıklıkla sosyal medya üzerinden sürdürüldüğü görülmektedir. Çalışmada bu yeni ortamın, aile iletişimi üzerindeki yansımalarını incelenmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda sosyal medyanın aile içindeki kişilerarası iletişim sürecine nasıl yansıdığını anlamak için yaşları 30 ile 57 arasında değişen 5 kadın ve 5 erkek olmak üzere toplamda 10 kişiyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşülen kişi sayısının az olmasından dolayı elde edilen bilgilerin genellenebilir bilgiler olduğunu söylemek mümkün değildir. Ancak elde edilen bilgilerin bundan sonra yapılacak çalışmalara örnek teşkil edebileceğini belirtmek mümkündür. Çalışmalar sonucunda değişen iletişim teknolojilerinin, aile iletişiminde de birtakım değişimleri beraberinde getirdiği bulgulanmıştır. Geçmişten bugüne değin yaşanan değişimlere göre, insanların gerçek yaşamdaki iletişim bağlarının zayıfladığı gözlemlenmiştir. Buna göre sosyal medyanın kişiler üzerindeki yansımaları, aile içindeki kişilerarası iletişimini de dönüştürmektedir. Elde edilen bilgilere göre kişilerin aile ortamında derin iletişim bağları kurmaktan öte, aynı evin içerisinde sosyal medya üzerinden anlaştığı dikkat çekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Aile iletişimi, iletişim, sosyal medya.

“Family is the essence of society. Everything devastating family is directed towards the destruction of society.”

Samuel Butler

Abstract

Today, innovations in communication technologies necessitated the existence of social media in human life. When social life is considered, it is seen that communication is frequently carried out through social media. The purpose of this study is to examine the impact of social media on family communication. For this purpose, as the research method, semi-structured interviews were conducted with 10 people between the age of 30-57 years, 5 women and 5 men in order to determine the effect of social media on the process of communication among family members. It is not possible to state that the findings are generalizable as the number of participants is limited. However, it could be said that the findings could be a sample for the works which will be done in the future. As a result, it was understood how the exposure of family members to the media had an impact on family communication. The reasearch results suggests that technological advancements have changed the communication of family. Furthermore, from past to the present the changes have diminished communication ties of the people in real life. The impact of social media on family members is changing interpersonal communication among family members. The research findings indicate that family members communicate with each other through social media instead of building deep communication ties inside the same house.

Key Words: Family comunication, comunication, social media.

Giriş

Tüm dünyada mevcut olan küresel değişimler, aile kurumunda da değişimlere yol açmıştır. Bugün yeni iletişim teknolojilerinin varlığından aile üyelerinin muhafazası da etkilenmiştir. Bir şekilde medya araçlarında özellikle de sosyal medya

* Doç. Dr. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü Öğretim Üyesi, gulsumcalisir@gumushane.edu.tr, gulsumcalisir@yahoo.com

ortamlarında çok fazla vakit geçiren ebeveyn ve çocuklar, aile içindeki iletişim ve etkileşim ortamından uzaklaşmıştır.

Aile kozasının sosyal medya ağlarının varlığıyla iletişimsizlik ile karşı karşıya geldiği aşikardır. Toplumsal yaşam içerisinde sosyal medya ağlarının aile iletişimine rolünü kavramak, bu çalışmanın amacına karşılık gelmektedir.

Kuramsal Çerçeve

İnsan yaşamının tümünde rol alan aile ortamı, Sayın (1990: 2) tarafından bireyin dünyaya geldiği andan itibaren içerisinde yer aldığı, yaşamını devam ettirebilmesi için gerekli bakım ve desteğin ona sunulduğu sosyal bir ortam olarak ifade edilmektedir. İşlevselci bir boyutta ise ailenin sosyal bir organizasyon olduğu ve aile üyelerinin bir rolü bulunduğunu ve bu rolün de hak ve sorumluluklardan oluşarak birbirini bütünlediği ortaya çıkmaktadır (Klein and White, 1996: 165). Aile kavramına dair birden fazla tanımlamalar olsa bile, çoğu tanımda birliktelik ve duygusal boyuttaki ilişkilerin varlığı yoğunluk göstermektedir.

Ailenin varlığı iletişim, etkileşim ve bunların gelişimi temeline dayanmaktadır (Çalışkan ve Aslander, 2014: 263). Bahsi geçen varlığın ilerlemesinin ise aile içindeki iletişimin derinliğine, yoğunluğuna; yani "sağlıklı bir iletişim" in varlığına bağlı olduğunu söylemek mümkündür. İletişimi güçlü olan bir aile kurumunda saygı, sevgi ve güven gibi duygular da beraberinde gelmektedir. Canel (2012: 102)'in başarılı bir iletişime sahip olan bir ailede aile bireylerinin birbirleriyle duygularını, düşüncelerini, hayallerini, korkularını, ümitlerini, acılarını, sevinçlerini, deneyimlerini ve ihtiyaçlarını paylaştığı, bunun iletişimde son derece kıymetli olduğu görüşü de bu ifadeleri destekler niteliktedir.

Bugün aile iletişimde kırılğan bir nokta bulunmaktadır. Bunun adını da "medya" olarak dillendirmek mümkündür. Aile yaşamında ebeveyn ve çocuklar, karşılıklı olarak birbirlerini tanımak için ayıracakları zamanların önemli bir kısmını bu tür araçların pasif alıcıları olarak harcayabilmektedir (Acat, 2012: 38). Özellikle sanal bir iletişim-medya aracı olarak sosyal medya, bir iletişim ortamından çok gündelik hayatın ta kendisi olmuş durumdadır. Birçok kullanıcı tarafından kullanımı temel bir ihtiyaç gibi görülen sosyal medyanın kullanımı, her toplumdaki, kültürden, her kesim insandan kalabalık kitlelere geniş bir sosyalleşme paydasında buluşmaktadır (Çalışkan ve Mencik, 2015: 255). Fakat bu gelişmeler bireysel ve toplumsal sorunları beraberinde getirmiş; bu da en çok toplumun asli ögesi olan aile kurumunu etkilemiştir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin geliştiği modern toplumda aile yapısı da değişime uğramış, bireyler arasındaki uyum ve beraberliği sağlamak güçleşmiş, aile içi iletişim ve etkileşim sekteye uğramıştır (Aydın, 2015: 102).

Aile içerisinde sosyal medya kullanımının artmış olması bugün ciddi bir iletişim kopukluğunu beraberinde getirmiştir. Bunun ilk ve en önemli sebebinin de yüz yüze iletişim kurmaktan kaçınan ailelerin vaktini sosyal medya ortamlarında geçiriyor olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Anne, baba veya çocukların birer medya bağımlısı haline gelmesi adeta "sanal ve suskun aileler" gibi görünmektedir. Bu çalışmada sosyal medya ortamının, aile iletişimi üzerindeki yansımalarını incelenmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda sosyal medyanın aile içindeki kişilerarası iletişim sürecine nasıl yansıtıldığı üzerinde durulmaya çalışılmıştır. Değişen iletişim teknolojileri, aile iletişiminde de birtakım değişimleri beraberinde getirmiştir. Buna göre, insanların gerçek yaşamdaki iletişim bağlarının

zayıfladığı gözlemlenmiştir. Sosyal medyanın da kişiler üzerindeki yansımaları, aile içindeki kişilerarası iletişimine etki etmektedir.

Yöntem

Teknolojik gelişmeler insan yaşamındaki değişimleri de beraberinde getirmiştir. Ağ toplumu, özellikle sosyal medya ortamında kullanıcıların "istem" boyutundan "ihtiyaç" düzeyine ulaşan kullanım düzeyi, bireylerin yaşamına etki etmeye başlamıştır. Bu etkilerden biri de iletişim boyutunda gerçekleşmektedir. Özellikle sosyal medyanın aile iletişimi üzerindeki rolünü saptamak, bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda yaşları 30 ile 57 arasında değişen evli ve çocuk sahibi 5 kadın ve 5 erkek olmak üzere toplam 10 kişi ile Mart 2019'da yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Arıkan (2013: 25) tarafından yarı yapılandırılmış görüşme, hazırlanan sorular dışında ek soruların sorulması imkânını tanıyan, görüşen ve görüş veren kişinin derinlemesine bilgi toplamasının mümkün olduğu yöntem olarak ifade edilmiştir.

Çalışmanın örneklem grubuna kartopu modeli ile ulaşılmıştır. Katılımcıların sosyal medyanın aile iletişimi üzerindeki rolüne yönelik görüşlerine ulaşabilmek adına örnekleme oluşturulan kişiler için bir yaş sınırı konulmamış, evli ve çocuklu olup görüşmeyi kabul eden herkes örnekleme dahil edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi, katılımcılarla daha rahat bir ortamda gerçekleştirildiği için, görüşmenin gidişatına göre daha detaylı sorular sorma olanağı vermektedir. Bu özellik, bu çalışmada adı geçen yöntemin kullanılmasına neden olmuştur.

Görüşülen kişi sayısının az olmasından ötürü elde edilen bilgilerin araştırma evreninin tamamına genellenebilir olduğunu söylemek zordur. Ancak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği sayesinde konu hakkında derinlemesine yanıtlar alındığı için, nihayetinde mantıksal çıkarımlarda bulunmak mümkün görülmektedir.

Araştırmanın amacına ulaşması adına katılımcılara görüşme sırasında şu sorular yöneltilmiştir:

Aile içi iletişim sizin için ne ifade etmektedir?

Facebook, Twitter, Instagram, WhatsApp gibi sosyal medya ortamlarında hesap oluşturma amacınız nedir?

Bu uygulamaları kullanma süreniz nedir?

Sosyal ağ ortamında aile içi iletişim kurduğunuz sosyal bir grubunuz var mıdır? Var ise bu ortama dahil olmanın aile iletişimine nasıl yansımaktadır?

Sosyal medya kullanımınızın eşinizle ve çocuğunuz-çocuklarınızla olan iletişiminiz üzerindeki etkisi hakkında ne düşünmektesiniz?

Sosyal medyanın aile iletişimi üzerindeki etkisi hakkında ne düşünmektesiniz?

Çalışmada gerçekleştirilen görüşmeler ve görüşmelere ait deşifreler ise yazar tarafından yapılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Çalışma kapsamında görüşmeyi kabul eden 5 erkek ve 5 kadın katılımcının demografik bilgileri, Tablo 1'de verilmiştir. Katılımcılar çalışma içerisinde ad ve soyadlarının baş harfleri ile kodlanmıştır. Bulgular kısmında katılımcıların yaşı da bu

kodlamanın ardı sıra parantez içinde verilmiştir. Görüşmelerden elde edilen bilgiler ise alt başlıklara ayrılmıştır. Bunun sebebi de çalışmanın okunmasını kolaylaştırmaktır.

Tablo 1: Katılımcıların demografik bilgileri

Adı-Soyadı	Yaşı	Yaşadığı Yer	Mesleği	Medeni Durumu/Cinsiyeti
AK	39	Gümüşhane	Memur	Evli/Erkek
EŞ	34	Gümüşhane	Temizlik Sorumlusu	Evli/Erkek
İM	57	Trabzon	Sağlık Memuru	Evli/Erkek
SA	36	Gümüşhane	Memur	Evli/Erkek
YK	48	Trabzon	Şoför	Evli/Erkek
BB	38	Gümüşhane	Güvenlik Görevlisi	Evli/Kadın
ÇB	40	Trabzon	Hemşire	Evli/Kadın
FD	30	Trabzon	Psikolog	Evli/Kadın
GA	36	Trabzon	Ev hanımı	Evli/Kadın
MD	30	Gümüşhane	Güvenlik Görevlisi	Evli/Kadın

Tablo 1’de görüldüğü üzere Trabzon ve Gümüşhane ilinde yaşayan, yaşları 30 ile 57 arasında değişen 5 kadın ve 5 erkek görüşmeye dahil olmuştur. Buna ek olarak 1 katılımcının ev hanımı ve 3 katılımcının memur, 2 katılımcının güvenlik görevlisi, 1 hemşire, psikolog, şoför, temizlik görevlisi olarak çalıştığı anlaşılmaktadır. Çalışmaya katılan katılımcıların evli ve çocuk sahibi olmasına özen gösterilmiştir. Bunun sebebi de sosyal medyanın aile iletişimine etkilerini çocuklar bağlamında da anlamak içindir.

Aile içi iletişimin ne ifade ettiği

Çalışma kapsamında amaca ulaşabilmek için katılımcılara birtakım sorular sorulmuştur. Bunlardan ilki de aile içi iletişimin kendileri için ne ifade ettiği sorusu olmuştur. Öncelikle katılımcıların ilgili soruya yönelik verdiği yanıtlarda birkaç ifadenin öne çıktığı görülmektedir. Katılımcıların adı geçen geçen aile içi iletişimi kavramına yönelik olarak huzur, paylaşım, mutluluk, bir arada olma ve aile bağlarının güçlenmesi şeklindeki ifadelerle özdeşim kurduğu anlaşılmaktadır. AK (39), “Her şey denilebilir. Mutluluk, huzur, paylaşım duygusunu yoğun şekilde hissediyorum” derken, EŞ (34), “Ailemizin huzur ve mutluluğuna karşılık gelir. Bana göre özellikle ‘mutlu bir aile’ olgusu aile içi iletişimle özdeşleşir” diyerek benzer şekilde konuşmuştur.

BB (38), YK (48), GA (36), FD (30) ve MD (30) de diğerleri ile ortak paydada buluşarak, “Huzur veriyor bir arada olmak. Aile içi bireylerin birbirleriyle olan diyalogu aile bağları için çok önemlidir. Çünkü aileyi ayakta tutan bu bağlardır” diyerek aile içi iletişimin, bir ailenin temel taşı olduğuna ve kişilere huzur, mutluluk getirdiğine karşılık geldiğini göstermektedir.

ÇB (40)’nin “Aile ile bir araya gelip gün içerisinde ne olduysa aktarılır. Böylece aile gücü de artmış olur” yorumuyla SA (36)’nın “İletişimsizlik birçok sorunu beraberinde getirdiği gibi aile içi iletişim de bir o kadar önem oluşturmaktadır. Sohbet etmedikçe aile bağlarının da çözüldüğü hissetmek mümkün olur” ifadesini, iletişim olmadan aile birliğinin mümkün olmadığı şeklinde yorumlamak mümkündür.

Katılımcıların yorumlarından anlaşıldığı gibi bir ailede var olan iletişim ve ilişki ağı, “mutluluk”, “paylaşım” ve “birlik” ifadelerine karşılık gelebilmektedir. Buna göre aile iletişiminin bir arada olmanın gerekliliği olduğu ve katılımcıların bakış açısıyla yeme içme kadar temel bir ihtiyaç olduğu sonucu da ortaya

çıkılmaktadır. Çünkü aileyi besleyen ögenin söz konusu aile içinde kurulan iletişim olduğunu söylemek mümkündür. Aile, Dağlı ve Hacıbektaşoğlu (2015: 193) tarafından da benzer şekilde insanlığın geliştirdiği biricik bir kurum, medeniyete değer üreten en küçük sosyal birim, toplumun en hassas noktası şeklinde ifade edilmiştir.

Facebook, Twitter, Instagram, WhatsApp sosyal medya ortamlarında hesap oluşturulma amacı ve bu uygulamaları kullanım süresi

Görüşmede yer bulan katılımcılar bahsi geçen sosyal medya platformlarındaki varlık gösterileme sebebini, bu hesapları oluşturma amaçlarını dile getirmişlerdir. Katılımcılar görüşme sırasında ayrıca bu uygulamaları kullanım süreleri hakkında da bilgiler verilmişlerdir. Aşağıda katılımcıların konuya ilişkin görüşleri yer bulmaktadır.

AK (39), “Facebook hesabını arkadaşlarımla iletişim kurmak için açtım. Dört yıl öncesine kadar Facebook uygulamasına gün içerisinde bir saat vakit ayırıyordum. Artık haftada birkaç dakika ayırıyorum.”

EŞ (34), “Facebook ve Instagram’da müzik üretiyorum ve bu ortamlar diğer insanlarla paylaşım yapma amacıyla kullandığım bir platformdur. Ayrıca arkadaşlarımla bulup, onlarla sohbet etmek için de kullanıyorum. WhatsApp ortamını diğer insanlarla gün içerisinde daha sık ve rahat iletişim kurmak için kullanıyorum. Facebook uygulamasını haftada bir beş dakikayı geçmeyecek şekilde kullanıyorum. Instagram hesabımı her gün birkaç dakikalığına kullanıyorum. WhatsApp uygulamasını yarım saat veya bir saat akşam vakitlerinde kullanıyorum” diyerek, sıklıkla sosyal medya ortamından iletişim kurduğunu ve ifadelerine göre bu iletişim yolunun rahatlık sunduğunu göstermektedir.

MD (30) gibi bilgiler veren YK (48), “Yalnızca WhatsApp kullanıyorum. Bu uygulamayı yükleme amacım da iş ortamında iletişimi sağlamaktır. Kullanım sürem 10 dakikayı geçmez. Zaten mesai saatleri içinde dikkat ediyorum. Eve gittiğimde eşime ve çocuklarıma vakit ayırmayı tercih ederim. Herkes için de böyle olması gerektiğini düşünüyorum” ifadesine yer vermiştir. Buna göre sosyal medya ortamı olarak sohbet amacı güden platformların iş amacıyla da kurulabildiği ve bu iletişim ortamlarının iş yeri çalışanları tarafından da tercih edildiği anlaşılmaktadır.

GA (36), “Facebook hesabı oluşturma nedenim insanlara ulaşmaktır. Instagram platformundan sonra Facebook hesabımı kapattım. Gizlilik anlamında Instagram uygulamasını daha güvenli buluyorum. Takip isteğini kabul etmediğimiz biri, bizim paylaşımlarımızı göremiyor. WhatsApp üzerinden ailem ve diğer yakınlarımla sürekli iletişim kurabilme, tercih etme nedenim oldu. Instagram’ı gün içerisinde 2 saat kullanıyorum. WhatsApp ortamını en az 5 saat kullanıyorum. Sürekli değil, ara ara bu ortama giriş yapıyorum.”

SA (36) ile ortak duruma sahip BB (38), “Facebook ve Instagram hesabını kim, nerede, ne yapıyor düşüncesiyle oluşturdum. WhatsApp uygulamasını ise internet üzerinden diğerleriyle iletişim kurmak için kullanmaya başladım. Facebook ve Instagramda yer alan hesabıma sürekli girip çıkıyorum. Toplamda en az 4 saat vakit ayırdığımı söyleyebilirim. WhatsApp’da 2 saat harcıyorum” şeklinde cevaplamıştır bu soruyu.

FD (30) gibi amaç ve süreyle sosyal medya ortamlarını kullanan ÇB (40) ise “Görüşemediğim veya kaybettığım insanları bulmak için mevcut ortamlara üye

oldum. Baktığımda teknolojik dünya karmaşık bir yapıya sahipti. Bu nedenle sosyal ağ ortamlarında aktif yer almamaktayım. Adı geçen uygulamaları iki- üç günde bir kez yarım saat kullanıyorum. Instagramı her gün yarım saat kullanırım. WhatsApp uygulamasına da hafta içi iş yeri grupları nedeniyle ara ara giriyorum” ifadelerine yer vermiştir.

Yukarıda yer bulan soruya yönelik verilen cevaplardan anlaşılacağı üzere; katılımcıların Facebook, Twitter, Instagram, WhatsApp gibi sosyal medya uygulamalarının en az birini kullandığı görülmektedir. Kullanım amacı bakımından merak, arkadaşlık kurma, eski tanıdıklara ulaşma ve iletişim kurma ihtiyacı, diğer insanların paylaşımlarını merak etme, iş yeri çalışanlarıyla iletişim ağı oluşturma gibi başlıklar ön plana çıkmıştır. Katılımcılar özellikle diğer insanlarla iletişimini bu ortam aracılığıyla sürdürdüklerini dile getirmişlerdir. Kullanım süresi bakımından en kısa 1 dakika, en uzun 4 saat kullanıldığı bilgisine yer verilmektedir. Yine katılımcıların ifadelerine göre en fazla tercih edilen sosyal medya platformunun WhatsApp olduğu görülmektedir.

Sosyal ağ ortamında aile içi iletişim kurulan sosyal bir grup olup olmadığı

AK (39), “WhatsApp’da eşimin de üye olduğu aile ve akrabalarından oluşan bir grubumuz var. 10 kişilik grubun varlığı ile uzaktaki kardeşlerimle, anne ve babamla ortak bir paylaşım ortamı sunan bu platform oluyor. Doğum günlerinde, çocuklarla ilgili gelişmelerde, bizim hayatımızdaki değişimlerde bir paylaşım alanı oluşuyor. Yüz yüze iletişimin yerine tutmaz ama en azından samimi bir ortam oluşuyor.”

SA (36), “WhatsApp üzerinde ailem gurubu yer almaktadır. Birbirimize olan iletişim ihtiyacımızı sosyal ağ ortamından karşılıyoruz ama yüz yüze iletişime göre biraz farklı oluyor. Samimi olduğunuz kişilerle ilgilenmeyi ayrı tutarak bu durumdan bahsediyorum.”

AK (39) ve SA (36)’dan farklı düşünen FD (30), “WhatsApp üzerinden aile grubumuz var. Bu grup aile ilişkilerimizde konuşmanın daha kısa ve kolay gelmesi söz konusu oluyor. Bazen grupta bazı ifadeleri samimi bulmuyorum. Örneğin komik bulduğum bir videoyu paylaştığımda grupta yer alan diğer kişiler sadece ifade paylaşarak yanıt veriyor” şeklinde görüşlerini yansıtmıştır. Bu noktada sosyal ağ ortamında oluşturulan sosyal gruplarda kurulan aile içi iletişimi bir taraf yakın bulurken, bir diğer taraftan samimiyetten uzak bulunduğu sonucuna ulaşılmaktadır. YK (48) gibi düşünen MD (30), “WhatsApp üzerinden bir aile grubumuz var. Bu grubun aile içi iletişime pek fazla etkisi olmuyor. Biraz da yapmacık buluyorum. Özellikle kullanılan ifadeler, sevmediğin kişilerle de iletişim kurman bana doğal gelmiyor” diye yaptığı açıklamalar, karşıt görüş varlığını destekler nitelikte olmuştur.

GA (36), “WhatsApp ortamında aile grubumuz var. Annem, babam ve kız kardeşlerimle ortak bir sohbet grubumuz var. Özelden aramak yerine mesajlaşma yoluyla sürekli birbirimizden haberdar olabiliyoruz. Grubumuzda gereksiz paylaşımlarda bulunmuyoruz. Yüz yüze iletişimin yerini tutması bakımından yüzde 25’lik bir tatmin oranı verebilirim.”

EŞ (34), BB (38), ÇB (40) ile ortak fikre sahip olan İM (57), “Bir aile gurubumuz var. Bu grubun varlığı bir kuvvet geliyor. Her zaman birbirimizden haberimiz oluyor. Gayet doğal bir iletişim ortamı oluşuyor. Yine de yüz yüze iletişim kurmayı tercih ederim” yorumunda bulunmuştur. Bu noktada Güçdemir (2012: 68)’in normal yaşamda teknolojik aygıtlarla da iletişim kurulmasına rağmen, bu iletişim yolunun yüz yüze iletişimin yerini almadığı bilgisi desteklenmektedir.

Görüşmeye dahil olan tüm katılımcıların sosyal ağ ortamında aile üyelerinin bir araya geldiği sosyal bir gruba üye oldukları görülmektedir. Kişilerin bir araya gelerek yüz yüze olamayacağı durumlarda sosyal ağ ortamındaki gruplardan ailesiyle iletişimini sürdürmesi katılımcılar tarafından bu ortamın olumlu yanı olarak nitelendirilmektedir. Fakat sosyal gruplar üzerinden konuşulması, paylaşılması değerli bulunmayan öğeler ve grup üyelerinin samimiyetten uzak ifadeleri, bu iletişim şeklinin karşılığı olarak görülmüştür.

Sosyal medya kullanımının aile içi iletişim üzerindeki rolü

AK (39), “Dört yıldır Facebook hesabımı sıklıkla kullanmıyorum. Eşimle evlilik kararı almadan önce tek şartı eve bilgisayarın girmemesiydi. Ben de kabul ettim. Evlendikten sonra yalnızca iş yerindeki bilgisayardan hesabıma giriş yapıyorum. Eşim de sosyal medya ortamlarını sıklıkla kullanmaz. Bizim bu tavrımızı gören çocuklarımız da bu ortamları merak etmiyor. Dozunda olmayan sosyal medya kullanımı olumsuz etkiler, diye düşünüyorum. İletişim boyutunda aileler karşılıklı olmalıdır. Biri telefonla, diğeri tabletle ilgilendiğinde ne kadar sağlıklı bir iletişim olabilir?” şeklindeki yorumuyla aile içi iletişimi korumak amacıyla alınan önlemlerin çocuklarda dahi olumlu yönde sonuç verdiğini göstermektedir. Aynı zamanda bu ortamları kullanım süresinin ilişkileri korumak adına elzem olduğu da anlaşılmaktadır.

EŞ (34), “Aile olarak bir araya geldiğimizde herkes birbirleriyle ilgilenir. 1 buçuk yaşındaki çocuğum yemek yerken televizyon izliyor. Yaşı küçük olduğu için tableti elinden alıp onu kendi ortamımıza dahil etme gayretine düşüyoruz. Diğer çocuklarım sosyal medya kullanmıyor. Genel olarak adeta bir alışkanlık haline gelen sosyal medya kullanımı aileyi de aile içi iletişimi de farklı boyuta katmıştır. Bir faydası olduğunu görmüyorum” ifadesi, Aydın (2015: 101) tarafından baş döndüren bir hızla değişen ve gelişen iletişim çağının, aile içi iletişimsizliğin artmasına sebep olduğu görüşünü desteklemektedir.

İM (57), “Çocuklarımla kullanımının sınırlı olmasını istiyorum. Aile içinde birisi konuşurken diğerleri telefonla ilgilenmez. Eşim de sosyal medya ortamlarında bulunuyor. Bu durumun aile iletişimimize olumlu yansımaları mümkün değil. Oğlum Atatürk Üniversitesi’nde okuyor. Orada da sıklıkla kullandığını ifade etmiştir. Eşim sosyal medyayı ne kadar süreyle kullanacağını bilir. Sosyal medya genel itibarıyla olumsuz etkiliyor. Bu ortamın içinde bir dünya var. Kullanılan siteleri şahıslar gibi bir sürü tehlike var. Orada üretim yok, tüketim var. Sosyal medya bugün tüketme olgusuna karşılık gelmektedir” diyerek, sosyal medya ortamlarının aile içi iletişim esnasında devre dışı kalmasının önemine işaret etmektedir.

SA (36)’nın “Ben çok kullanmadığım için pek fazla yansımıyor. Çocuklar ve eşim Instagram hesabına girince saatlerce sosyal medyanın kısılcacında olabiliyor. Bazen ufak tartışmalar meydana geliyor. Sofrada dahi çocukların elinde tableti görünce ister istemez huzursuzluk yaşanıyor. Aynı evdeki kardeşler bile birbirini sosyal medyadan takip ediyor. İlişkiler sosyal medyada gömülü şekilde ilerliyor. Sosyal medyanın varlığının büyük bir tehlike olduğunu düşünüyorum. Sadece aile değil, birçok alanda etkisini göstermektedir” ifadesinden sosyal medya ortamlarının varlığıyla sadece sofraya kültürünün değil, ailece yemek yemenin de sekteye uğradığı anlaşılmaktadır. Bu durumun aile içi tartışmalarla sonuçlanmasının muhtemel olduğu da görülmektedir.

YK (48), “Kendi ailem için ev ortamında kimse telefon, tablet, bilgisayar gibi araçlardan sosyal medyada vakit geçirmez. Bir arada oluruz ve düşündüğümüz tek şey, havadan sudan bile olsak bir şeyler paylaşıyor olabilmektir. Çevremdeki insanlara baktığımda bu durumun değiştiğini, sosyal medya kullanımının ailesinden uzaklaştığını görebiliyorum. Sosyal medyadan iş dışında uzak durulmalıdır. Sosyal medya boş zaman dostu; ama insan düşmanı olan bir ortamdır. Aile iletişiminde de sosyal medya kullanımının aşırıya kaçması durumunda huzursuzluk ve bağların zayıflaması mümkün olabilmektedir.”

GA (36), “Sosyal medya ortamları aile iletişimimizi olumsuz etkiliyor. O ortamlarda geçireceğim vakit yerine çocuğumla ilgilenebilirim. Bazen eşimi de çocuğumu da ihmal ettiğim olabiliyor. Olumlu ve olumsuz yönleri de bulunmaktadır. Önemli ve gerekli bilgilere vaktinde ulaşmamız olumlu bir durumdur. Ancak ailemizi ihmal etme bakımından olumsuzlukları ağır basmaktadır” şeklinde konuşmuştur. Buna göre sosyal medya platformlarında geçirilen süre sonucunda aile üyelerini ihmal etmenin mümkün olduğu görülmektedir.

MD (30)’nin, “Eşim kullanıyor; ama kızım kullanmıyor. Zaman çok önemli bir kavramdır. Evde birlikte geçirdiğimiz vaktin kıymetini bilmek adına bu tarz ağlarla ilgilenilmemesi gerektiğini düşünüyorum. Bazen eşim sosyal ağları kullanma süresini artırıyor. Bu tarz durumlarda hemen uyarıyorum. Neticede aile ortamında önceliği olan bizler değilsek bu bir sorundur. Kızım da sadece yemek yerken sosyal ağları kullanıyor. Kullanım süresini uzun tutmadığı için karışmıyorum. Sosyal medyanın iyi yanları vardır ama çoğu özelliklerinin insanları olumsuz etkilediğini düşünüyorum. Tabii ki bu kişinin kullanımına bağlı oluyor. Aile içi iletişim noktasında önemli olan zamanı doğru kullanamamaya neden oluyor. İnsanlar sosyal ağları doğru sürede ve amaçlarla kullanmadığında diğer durumlarda olduğu gibi aile içi iletişimde de olumsuz etkilerini gösterecektir” ifadelerinden yola çıkarak, sosyal medyanın aile içi iletişime ayrılan zamandan çaldığı çıkarımında bulunmak mümkündür.

BB (38), “Benim sosyal medya kullanımım ailemi olumsuz etkiliyor. Aynı şekilde ailemin sosyal medyada vakit geçirip bizi görmezden gelmesi de sorunlara yol açabiliyor. Bazen “telefonları bırakın, bir konuşalım” dediğim vakit de oluyor. Genel olarak olumsuz etkiliyor. Mesela üniversite sınavına hazırlanan kızımın telefon kullanımını kısıtlıyorum. Eşim de yemek yemek için oturduğumuz sofrada telefonla ilgilenebiliyor. Bunlar konuşmamızı olumsuz etkiliyor. En azından konuşmamıza engel olduğu için bile ilişkilerimize zarar verdiğini söyleyebilirim.”

ÇB (40), “Sosyal medya kullanımını yavaşlattık. Yemek, yatak ya da diğer özel şeylerin paylaşılması yönüyle sosyal ağ ortamlarından uzak durma gayreti içerisindeyim. Ancak bu ağları ölçülü kullananlara da karşı değilim. Kendi ailemde sosyal medyanın anlamlı bir etkisi olmadı. Sosyal medyayı etkin kullanmadığımızı, amacı dışında kullandığımızı, yanlış anlaşılmalara meyil ettiğini açıkçası bu ortamın çirkinleştiğini düşünüyorum. İnsanların yüz yüze gelmelerini, karşılıklı anlayışlı bir şekilde yaşamalarını tercih ederim. Genel bir kanı olarak sosyal medyanın aile iletişimine genelde olumsuz etkisi olur, diye düşünüyorum.”

Bu soruya alınan cevaplar sonucunda sosyal medya kullanımına dair iki farklı görüş ortaya çıkmaktadır. Katılımcıların bir kısmı sosyal medyayı aktif kullanmakta ve bu durumun aile içi iletişimine olumsuz yansıdığını kabul etmektedir. Diğer taraf ise sosyal medya kullanımını kısıtlamakta ya da bu uygulamaları kullanmaktan kaçınmaktadır. Böylece sosyal medyanın aile içi iletişime verebileceği zararlardan

korunmuş olduğu görüşü yer bulmaktadır. Bu korunmayı AK (39)’nin eşi tarafından evlenme ön koşulu olarak sunulması ile örneklendirmek mümkündür.

Katılımcılar içerisinde özellikle sosyal medyayı aktif kullanan anne ya da babaların, çocuklarının da sosyal medya ağlarını sıklıkla kullanmasından ve aile içi iletişimi aksatmasından şikayetçi olduğu görülmektedir. Sosyal medya platformlarından mümkün olduğunca uzak duran ebeveynlerin çocuklarında ise bu ortama karşı pek fazla merak uyanmadığı anlaşılmaktadır. Görüşme sırasında elde edilen ifadelerden de anlaşılacağı üzere değişen dünya düzeninde sosyal medya ortamlarının varlığı ile aile içi iletişimde de değişiklikler ortaya çıkmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular; aile üyelerinin sosyal medya kullanım düzeyi, aile içi iletişime yüklediği anlam ve sosyal medyanın bu iletişim üzerindeki rolü noktasında kıyaslama yapılabilmesi bakımından önem arz etmektedir. Buna göre sosyal medyanın kullanım amaçları ve düzeyinin kontrolü sağlanmadığında aile içi iletişime zarar veren bir ortam olduğu anlaşılmaktadır.

Sonuç

İnsanlar gündelik yaşamını iletişimle bir arada geçirmektedir. Bugün yeni iletişim teknolojilerinin varlığıyla iletişim kurma biçimi yüz yüze olmaktan öte sosyal medya ortamlarına doğru yönelmiştir. Özellikle sosyal medya ortamları bireyler için ihtiyaç haline gelmiştir. Bu ortamlardan en çok etkilenen birim de toplumun en küçük birimi olan aile kurumudur. Bugün eşler veya çocuklar tarafından sosyal ağlar farkına varmaksızın uzun süre kullanılmakta ve bu sırada aile iletişimi ve etkileşimi ihmal edilmektedir.

Çalışmada sosyal medya ortamının, aile iletişimi üzerindeki yansımalarını incelenmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda sosyal medyanın aile içindeki kişilerarası iletişim sürecine nasıl yansıdığını anlamak için yaşları 30 ile 57 arasında değişen 5 kadın ve 5 erkek olmak üzere toplamda 10 kişiyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşülen kişi sayısının az olmasından dolayı elde edilen bilgilerin genellenebilir bilgiler olduğunu söylemek mümkün değildir. Ancak elde edilen bilgilerin bundan sonra yapılacak çalışmalara örnek teşkil edebileceğini ifade etmek mümkündür.

Çalışmalar sonucunda değişen iletişim teknolojilerinin, aile iletişiminde de birtakım değişimleri beraberinde getirdiği bulgularına ulaşılmıştır. Elde edilen bilgilere göre kişilerin aile ortamında derin iletişim bağları kurmaktan öte, sosyal ağ kullanımı nedeniyle aynı evin içerisinde birbirlerine yabancılaştığı gözlemlenmiştir. Yöneltilen sorulara katılımcıların verdiği yanıtlardan anlaşıldığı gibi bir ailede var olan iletişim ve ilişki ağı, “mutluluk”, “paylaşım” ve “birlik” ifadelerine karşılık gelebilmektedir. Buna göre aile iletişiminin bir arada olmanın gerekliliği olduğu ve katılımcıların bakış açısıyla yeme içme kadar temel bir ihtiyaç olduğu sonucu da ortaya çıkmaktadır.

Sosyal medya kullanımı ve kullanım amaçları bakımından da; katılımcıların Facebook, Twitter, Instagram, WhatsApp gibi sosyal medya uygulamalarının en az birini kullandığı görülmektedir. Kullanım amacı bakımından “merak”, “arkadaşlık kurma”, “eski tanıdıklara ulaşma ve iletişim kurma ihtiyacı”, “diğer insanların paylaşımlarını merak etme”, “iş yeri çalışanlarıyla iletişim ağı oluşturma” gibi başlıklar ön plana çıkmıştır. Katılımcılar özellikle diğer insanlarla iletişimini bu ortam aracılığıyla sürdürdüğü ifadesine yer vermiştir. Kullanım süresi bakımından en kısa 1 dakika, en uzun 4 saat kullanıldığı bilgisine yer verilmektedir. Yine

katılımcıların ifadelerine göre en fazla tercih edilen sosyal medya platformunun WhatsApp olduğu görülmüştür.

Görüşmeye dahil olan tüm katılımcıların sosyal ağ ortamında aile üyelerinin bir araya geldiği sosyal bir gruba üye oldukları görülmektedir. Kişilerin bir araya gelerek yüz yüze olamayacağı durumlarda sosyal ağ ortamındaki gruplardan ailesiyle iletişimini sürdürmesi katılımcılar tarafından bu ortamın olumlu yanı olarak nitelendirilmektedir. Fakat sosyal gruplar üzerinden konuşulması, paylaşılması değerli bulunmayan öğeler ve grup üyelerinin samimiyetten uzak ifadeleri bu iletişim şeklinin karşılığı olarak görülmüştür. Sosyal medya kullanımına dair ise katılımcıların bir kısmı sosyal medyayı aktif kullanmakta ve bu durumun aile içi iletişimine olumsuz yansıdığını kabul etmektedir. Diğer taraf ise sosyal medya kullanımını kısıtlamakta ya da bu uygulamaları kullanmaktan kaçınmaktadır. Görüşme içerisinde elde edilen ifadelerden de anlaşılacağı üzere değişen dünya düzeninde sosyal medya ortamlarının varlığı ile aile içi iletişimde de değişiklikler görülebilmektedir. Araştırma aile üyelerinin sosyal medya kullanım düzeyi, aile içi iletişime yüklediği anlam ve sosyal medyanın bu iletişim üzerindeki rolü noktasında kıyaslama yapılabilmesi bakımından önem arz etmektedir. Buna göre sosyal medyanın kullanım amaçları ve düzeyinin kontrolü sağlanmadığında, aile içi iletişime zarar veren bir ortam olduğu anlaşılmıştır.

Kaynakça

- Acat, M. (2012). Aile İçi Uyumlu Etkileşim, T.C Anadolu Üniversitesi Yayını No:2688, Açık öğretim Fakültesi Yayını No:1654, Eskişehir.
- Arıkan, R. (2013). Araştırma Yöntem ve Teknikleri, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Aslander, Mustafa-Nihat Çalışkan (2014). Aile İçi İletişim ve Siber Yaşam: Teorik Bir Çözümleme, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 15 Sayı: 2, s. 263-277, Kırşehir.
- Aydın, N. (2015). Hz. Peygamber'in Aile Hayatında Eşler Arası İletişimin Temel İlkeleri, Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 5 Sayı: 1, s: 99-129, Bayburt.
- Bayer, A. (2013). Değişen Toplumsal Yapıda Aile, Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt: 4 Sayı: 8, s. 101-129, Şırnak.
- Canel, A (2012). Aile Yaşam Becerileri, İstanbul: Nakış Yayınevi.
- Çalışkan, Mustafa- Yunus Mencik (2015). Değişen Dünyanın Yeni Yüzü: Sosyal Medya, Akademik Bakış Dergisi, Sayı: 50, Kırgızistan.
- Dağlı, Özgül- Elçin Hacıbektaşoğlu (2015). Televizyon Reklamlarının Çocuk- Aile İlişkisi ve Boş Zaman Kavramı Ekseninde Değerlendirilmesi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 1 Sayı: 1, İstanbul.
- Güçdemir, Y. (2012). Sanal Ortamlarda İletişim, Bir Halkla İlişkiler Perspektifi, İstanbul: Derin Yayınları.
- Klein, David M- M. White (1996), Family Theories An Intmduction, Sage Publications, Thousand Oaks, London, New Delhi.
- Özmen, S. (2004). Aile İçinde Öfke ve Saldırganlığın Yansımaları, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt: 37 Sayı: 2, s. 27-39, Ankara.
- Sayın, Ö. (1990). Aile Sosyolojisi, İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.